

שהובילו באניה לבירות כחוורנו מהensus. בחזרה בבית, במטולה, התאספו כל הילדים והראינו להם את הפלא הנдол שהבאו אותנו: אחת, שתים, שלוש ונדלק פנס, בלי גפרורים ובלי אש. וכך הסתומים סיפור הנשיכה והensus לakhir.⁴³

סיימנו את הלימודים בבית הספר, ומה הלה?

בשנת 1912 סיימנו, רוחמה ואני, את בית הספר. אותו קיז נסענו, כל המשפחה, לבירות לחופשת הקיז.

הגענו לבירות אחרי נסעה בדיליז'נס, נסעה שנמשכה יומיים בדרך מקסימה - במיוחד בקטע שלארץ החוף מצידון, כאשר חוף הים מצד אחד של הדרון, ומצידה השני מטעים יפים ובתים אדומי גגות. זהו האיזור האוטונומי של הנוצרים באותה הימים, עד בירות.

בבירות שהינו אותו קיז כמה שבועות, טילנו והשתובבנו. בילינו רבות עם משפחת יהודה גרובסקי שנרו אז בעיר זו.⁴⁴

תרצה ואורה היו קטנים עדיין, בני שנתיים-שלוש. תמר, זכר לוי, נהנתה באותה חופשה, שובבה ועליזה כמו כולם.

אבל, אחרי שנה בערך התכנסה תמר לתוך עצמה, לא רצתה לדבר עם איש, שכבה בmiteה בלי לkom.

היום יודעים על מחלתה בשם דפרסיה, או דיכאון, מחלת הכל המחלות. או לא ידעו ולא הבינו מה קרה, ולא היה כל נסיוון בטיפול וכן עברו שנים ללא שינוי, עד שנפטרה תמר כעشر שנים אחרי כן.

במשך החופשה התלבטו ההורים בשאלת המשך לימודינו אחרי בית הספר הייסודי. מצד אחד הרצון להעניק השכלה לילדים המתבגרים, ומצד שני הקושי למרחק הנ دول בין המושבה המרוחקת לבין הגמנסיה היחידה שהיתה בארץ אותו זמן, גמנסיה הרצליה בתל-אביב.

עלתה מחשبة שאמא תעבור איתנו לתל-אביב לתקופת הלמודים. חשבו אפילו על מקורות פרנסת בתקופה זו. אחת האפשרויות הייתה שבנות קלוריסקי, דבורה וירדנה, תגוננה איתנו.

מקוה ישראל, בית ספר ייחיד לחקלאות, ירד מהפרק בגלל שפת הלימוד הצרפתית.⁴⁵